

bil poslednji ozir precej odločilen. Slovanska imena oseb in krajev se bodo ložje pomadjarizovala. Marsikaterega slovanskega rodbinskega imena ne bode moč spoznati, ako bodo ogerski vladni organi vodili matrike. Jednako bi bilo tudi v Trstu, ko bi se ondotnim civilnim oblastvom, zlasti občinskim uradnikom izročilo vodstvo matrik. Slovanska imena bi dobila italijansko obliko. Pomenljiva in italijanske namere dobro razsvetljujoča je okoliščina, da je baš v isti seji deželni zbor sklenil, da se imajo uradno rabiti le italijanska krajevna imena, naj so tudi kraji slovenski.

Radovedni smo, če bodo naši koaliranci sedaj, ko vidijo, kakšen plod rodi pokroviteljstvo Italijanov po koaliciji, govorili odločno besedo in zahtevali, da se odstrani v Trstu vlada, katera daje potuho liberalnim Italijanom. Upanja nimamo, ker v tem slučaju bi najbrž koalicija razpala, kar se pa naši konservativci najbolj boje, ker bi utegnili se povrniti grof Taaffe, ž njim pa volilna reforma s takim razširjenjem volilne pravice, ki bi se jako približevala občni volilni pravici. Najbrž bodo rajši pustili stvari svoboden tek, če tudi se jasno že kažejo prikazni, da se pri nas pripravlja isto, kar vznemirja sedaj duhove v drugi državni polovici. Sedaj je čas, da konservativci sploh z odločnimi koraki pokažejo, da so res za red in državne koristi, s čemur se tako radi ponašajo in zastavijo svojo besedo za red in avstrijanstvo ob Adriji.

Politični pregled.

»Südmarck«. — Štajarski in koroški deželni zbor sta odklonila podporo zloglasnemu nemškemu društvu „Südmark“, katero je imelo namen izrivati Slovence z njih zemlje. Ustanovilo se je bilo to društvo da bi kupovalo slovenska posestva in na njih naseljevalo Nemce. Posnemati so hoteli Bismarcka, kateri si je dal od državnega zbora dovoliti 100 milijonov mark za naseljenje Nemcev na Poznanjskem. V Nemčiji niti s 100 milijoni niso dasti dosegli, „Südmarck“ pa brez milijonov še manj. Sploh moramo reči, da se je Nemcem s tem društvom poskus ponesrečil. Samo z osnovo tega društva so le Slovence bolj vzdramili pokazavši svoje namene. Videč le nevspehe se pač koroškim in štajarskim poslancem ni zdelo vredno društvu dovoljevati denarja, ki bi bil le proč vržen. Toliko ni bilo moč dovoliti, da bi društvo moglo doseči kak uspeh.

Krščanski socijalisti in nemški konservativci. — Predzadnjo nedeljo so krščanski socijalisti imeli shod v Linci. Namen temu shodu je bil omajati liberalcem postojanke v tem mestu. Tukaj so jo pa zadeli. Shod je bil sicer dobro obiskan, a noben duhovnik ni prišel k shodu. Škof jih je bil povabil k obedu, da niso mogli iti na shod. Vsi večji konservativni listi zaradi tega strašno zabavljajo proti krščanskim socijalistom, kakor bi bili največji neverniki. Niti to ne ovira teh napadov, da so krščanski socijalisti dobili za shod papežev blagoslov. Čudimo se tem napadom mi ne. Konservativci čutijo, da se jim morajo omajati tla, kakor hitro izve gorenje-avstrijsko prebivalstvo, kako čudno politiko tirajo na Dunaji. Zato je pa treba, da se krščanskim socijalistom zapre pot v Gorenjo Avstrijo. Boje se, da bi ljudje ne spoznali, kako smešno in zavito je vse, kar Ebenhoch in somišljeniki propovedujejo ljudem na raznih shodih.

Češko državno pravo. — V češkem deželnem zboru so Mladočehi stavili predlog, da se pregledajo vsi državni akti,

ki se tičejo češkega državnega prava. Ta predlog se je izročil budgetnemu odseku. Nemci so zahtevali, da se predlog kar odkloni. Kakšnih faktičnih uspehov ta predlog ne bode imel. Naj se akti še tako pregledujejo, zaradi tega se češko državno pravo še ne bode obnovilo. Pred vsem bi v to bilo potrebno poprej sporazumljenje mej Čehi in Nemci, da česar je pa še jako daleč. Sedaj niso več tisti časi, kakor so bili, ko se je sklepal dualizem. Tedaj smo bili v začetku ustavnega življenja, sedaj se je pa avstrijski parlamentarizem že vživel. Celo Čehi so ga priznali prišedši v državni zbor.

Češko vseučilišče na Moravskem. — Moravski deželni zbor je izročil jednoglasno šolskemu odseku predlog, da se osnuje v spomin petdesetletnice cesarjevega vladanja češko vseučilišče na Moravskem. Upati je, da tudi v plenumu zbor ne bode nasprotoval temu predlogu. Nekoliko so letos Nemci v moravskem deželnem zboru spravljujejši, nego so bili dosedaj. Čutijo že menda, da za vedno ne bodo mogli vladati v večini slovanski deželi. Vseučilišče bi pa tudi bilo vsaj deželi v korist ne le Čehom. Najbrž bodo Nemci zahtevali, da se na novem vseučilišču predava v obeh deželnih jezikih. V to pa Čehi lahko privolijo, ako Nemci dovolijo, da se na tehnični visoki šoli v Brnu vpeljejo predavanja v obeh deželnih jezikih.

Francija. Novo ministerstvo, kateremu načeluje Ribot, predstavilo se je te dni zbornici. Ob ednem se je prečitela v zbornici tudi izjava predsednika Faura, v kateri ta naglašala, da je njegovo izvolitev zahvaliti delavni demokraciji. V njej obeta predsednik, da bode varoval ustavo, nadalje, da je treba izvesti socijalne reforme. Naglašala se pravičnost, zmernost in miroljubje. Vsi se pozivljajo, da skupno delajo za slavo republike. Predsednikovo izjavo, kakor program Ribotovega ministerstva je večina z odobravanjem sprejela. Novo ministerstvo je sicer koncentracijsko, vendar se nagiblje odločno k zmernim republikancem. Radikalec je samo kolonijalni minister. Radikalce in socijaliste močno jezi, da se ni njim posrečilo sestaviti ministerstva. Ribot skuša v nekoliko se prikupiti radikalcem s tem, da je nekaj njihovih zahtev postavil v svoj program. Tako je predložil zbornici predlog o pomiloščenju političnih zločincev, ki je v zbornici tudi prodril z ogromno večino.

Bolgarija. Listi pišejo o velikih homatijah, ki se pripravljajo na Bolgarskem. Govori se o nekem zopetnem zbližanju Stambulova in kneza. Ministerski predsednik Stojlov povzročil je z Avstrijo nesporazumljenje, ki je nastalo vsled uvedbe davka na nekatere avstrijske izdelke. Z Rusijo je knez že itak navzkriž in zdaj še z Avstrijo. Drugi glas pa zopet gre, da je Stambulov v zvezi s Cankovom in Karavelovom sklenil odstraniti kneza. Ta poročila, ki si nasprotujejo in tudi niso verojetna, kažejo le prejasno o žalostnih razmerah v Bolgariji, ki se ne bodo zboljšale, dokler kneza ne priznajo velevlasti in mu dajo tako moč bolj neodvisnemu bitu od posameznih državnikov, v prvi vrsti od ministerskih predsednikov bolgarskih.

Rusija. — Umrli je minole dni v Peterburgu veliki državnik ruski pl. Giers, minister za vnane stvari v 75. letu svoje starosti. Njegove velike zasluge za vzdrževanje svetovnega miru poudarjajo vsi listi. — Grof Šuvalov, novi guverner ruske Poljske v Varšavi, je pri sprejemu deputacije katoliške duhovščine rekel nadškofu; Pozdravljam Vas kot glavnega zastopnika lokalne katoliške duhovščine. V dotiki z narodom pomagali mi bode, da se bode isti vzgajal v čutstvu udanosti do prestola in v duhu edinstva s širno domovino.

Azija. — Japonska in Kitajska še vedno ne mirujeta. Japonci so vsled zmag postali jako prevzetni. Japonska vlada se je izjavila, da more izredne kitajske poslance vsprejeti le, če so ti pooblaščen prav določene mirovne predloge predložiti. Poudarja se, da se bo s tem sklenitev miru zopet zavlekla. Vendar je pa znano, da ta izjava japonske vlade ni nova, temveč stara, ker ravno vsled te motivacije ni hotela Japonska vzprejeti kitajskega poslanca Detring-a. Kitajska je sedaj

ko je zvedla za izjavo Japonske poslala svoja izredna pooblaščenca sklepat mir z Japonsko.

Obrtnija.

Električna razsvetljava v Ljubljani.

(Konec.)

Iz navedenega je razvidno, da je odsek za Ljubljano nasvetoval nižje tarife, kakor so drugod. Električne naprave so največ lastnina privatnih društev, ki hočejo vsekako imeti večji dobiček, kakoršnega si želi Ljubljana.

Plinov plamen brez cilindra sveteč s svetljavostjo 12 normalnih sveč potrebuje na uro 140 do 150 litrov plina ter stane pri sedanji ceni ljubljanskega plina (1000 litrov 17½ kr.) 2.5 do 2.6 kr. Električna žarnica z istim učinkom bi stala največ 1.5 kr. Iz tega je vidno, da je tarifa za električno razsvetljava precej nižja, kakor za razsvetljava s plinom. Če se oziramo tudi le na ceno, ne pa tudi na druge ugodnosti električne razsvetljave, lahko trdimo, da se električni razsvetljavi ni bati plinove konkurence, posebno ne toliko časa, da se cena plinu za polovico zniža. Pa še v tem slučaju ima elektrika celo vrsto prednostij pred plinom. Sicer se pa z električno razsvetljava ne misli uničiti sedanja plinarna. Kolikor mi je znano, oskrbuje plinarna sedaj okolu 5000 plamenov. Če se za električno razsvetljava instalira 4000 žarnic, še zaradi tega plinova tovarna ne zgubi 4000 plamenov, kajti pričakovati je, da bodo po električni razsvetljavi segali ljudje, kateri za plinovo ne marajo. Električna razsvetljava se ne bode širila le v javnih lokalih, v gostilnah prodajalnicah, hotelih, ampak morebiti še bolj v zasebnih hišah in uradih — tako upa odsek in tako se godi v drugih mestih. Iz teh razlogov je odsek postavil v proračun 4000 žarnic in upam, da nas najbližnja bodočnost pouči, da odsek ni lahkomišelno postopal. Prvo, drugo in tretje leto najbrž ne bode še toliko žarnic instaliranih, a zato bode pa njih število pozneje tem večje.

Kar se tiče nastavka dohodkov za motorje, postavljen je približno in sicer se računi konjska sila na motorju na leto 122 gld., ako se uporablja 300 dni na leto in 8 ur na dan.

Za to delo pa znesek 122 gld. nikakor ni previsok. Kako bi kazalo urediti tarifo za motorje v vsakem posebnem slučaju, to se bode razmotrivalo še le pozneje, ko bode električna naprava že dodelana. Za sedaj je zadosti, da odsek dokaže, da je možno malim obrtnikom za električno napravo preskrbeti cene motorje in da bi podjetje pri tem vendar izhajalo. Mogoče, da celo verjetno je, da bode mali obrtnik mogel dobivati konjsko silo še ceneje, nego je gori povedano. Samo po sebi je pa umljivo, da nikdo ne bode toliko plačeval, kdor ne rabi motorja ves čas, 8 celih ur na dan in 300 dni na leto.

Ko stopa odsek z električno razsvetljava pred sl. občinski zastop s predlogom, naj se vpelje električna raz-

svetljava v Ljubljani, želi si pa koristiti s tem predlogom našim malim obrtnikom. Oni se dandanašnji bore za svoj obstanek, ker nimajo potrebnih motorjev, brez teh pa ne morejo tekmovati z velikimi obrtniki in tovarnarji. Z električno napravo dobili bi lahko izvrstnih in ceno motorjev v velikosti od 1/8 do 20 in več konjskih sil. Odsek je po dolgem in zelo obširnem pretresovanji in uvažajoč razne razmere prišel do sklepa, da bi bila električna razsvetljava v onem obsegu in urejena na takšen način, kakor je popisano v tem poročilu zelo koristna in hkrati pa tudi produktivna naprava, ki bi bila krasen sovrstnih našemu mestnemu vodovodu in bi ugled in napredek Ljubljane jako povekšala. Vsled tega si dovoljuje staviti sporazumno s finančnim odsekom sledeče predloge in se nadeja, da jih občinski svet soglasno vsprejme:

I. Stolno mesto Ljubljana zgradi si na svoje stroške in kot svoje podjetje „električno napravo za električno razsvetljava in prenašanje sil“. Zgradba se mora tako pospešiti, da bode do 1. avgusta 1896. l. izvršena in se takrat more izročiti občnemu prometu.

II. Za prvo dobo se zgradi električna naprava v zmislju odsekovega poročila s centralo na pare za jednofazne, mer izpreminjajoči toke, in sicer centrala za 5500, elektrovodno mrežo za 7600 inštaliranih žarnic po 16 normalnih sveč ali njih ekvivalenta. Pri stavbi central se bo moralo na to ozir jemati, da se more pozneje razširiti za parno ali vodno silo.

III. V ta namen si vzame mesto posojilo 400.000 goldinarjev.

IV. Magistratu se naroča, da obravnave za ugodno financiranja tega posojila tako le pospeši, da se za najetje posojila pravočasno pridobi privoljenje slavnega deželnega zbora kranjskega.

V. Magistratu se naroča, da sporazumno z odsekom za električno razsvetljava in zaslišavši tudi izkušenega strokovnjaka sestavi načrte pogodb za oddajo zgradbe oziroma dobavo blaga ter jih občinskemu svetu pravočasno predloži v potrjenje in končno poskrbi, kako bi se dobil strokovnjaški stavbeni vodja.

Obrtnijske raznoterosti.

Stroški za zidanje železnic. V Zjedinjenih državah se potroši povprečno 60.000 dolarjev za eno angleško miljo. To ni ravno veliko v primeri z Angleško, kjer znašajo stroški za eno miljo 220.000 dolarjev. Amerikanske proge zidajo na tisoč milj v pustih, samotnih krajih, kjer je zemlja zelo po ceni. Vrh tega pa dobivajo železniške družbe milijone oral zemlje od države zastonj. Vsi stroški za železnice v Zjedinjenih državah znašajo 10.660,325.514 dolarjev. V Angliji bi ta kapital moral biti skoraj štirikrat večji. Angleži so potrošili 1893. leta poprečno 20.000 dolarjev za miljo, Amerikanci pa le 6300 dolarjev, za vse skupaj pa samo 1.222,618.290. Velikanski razloček se še le pozna, če pomislimo na velikanske daljave po samotnih neobljudenih krajih, ki križajo ameriške zvezne proge. V vzhodnih državah je promet večji kakor na Angleškem, na skrajnem zapadu pa veliko slabši. So proge, ki prepregajo skoro celo ameriško celino. Na An-